EUROPEES PARLEMENT

2004 *2009*

Commissie juridische zaken

VOORLOPIGE VERSIE
2003/0168(COD)

29.3.2005

***I
ONTWERPVERSLAG

over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende het recht dat van toepassing is op niet-contractuele verbintenissen ("Rome II")
(COM(2003)0427 – C5-0338/2003 – 2003/0168(COD))

Commissie juridische zaken

Rapporteur: Diana Wallis

Verklaring van de gebruikte tekens

*	Raadplegingsprocedure *Meerderheid van de uitgebrachte stemmen*
**I	Samenwerkingsprocedure (eerste lezing) *Meerderheid van de uitgebrachte stemmen*
**II	Samenwerkingsprocedure (tweede lezing) *Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van het gemeenschappelijk standpunt* *Meerderheid van de leden van het Parlement voor de verwerping of amendering van het gemeenschappelijk standpunt*
***	Instemming *Meerderheid van de leden van het Parlement, behalve in de in de artikelen 105, 107, 161 en 300 van het EG-Verdrag en in artikel 7 van het EU-Verdrag bedoelde gevallen*
***I	Medebeslissingsprocedure (eerste lezing) *Meerderheid van de uitgebrachte stemmen*
***II	Medebeslissingsprocedure (tweede lezing) *Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van het gemeenschappelijk standpunt* *Meerderheid van de leden van het Parlement voor de verwerping of amendering van het gemeenschappelijk standpunt*
***III	Medebeslissingsprocedure (derde lezing) *Meerderheid van de uitgebrachte stemmen voor de goedkeuring van de gemeenschappelijke ontwerptekst*

(De aangeduide procedure is gebaseerd op de door de Commissie voorgestelde rechtsgrondslag.)

Amendementen op wetsteksten

Door het Parlement aangebrachte wijzigingen worden in vet cursief aangegeven. De markering in mager cursief is een aanwijzing voor de technische diensten en betreft passages in de wetstekst waarvoor een correctie wordt voorgesteld (bijvoorbeeld aperte fouten of weglatingen in een taalversie). Dergelijke correcties moeten worden goedgekeurd door de betrokken technische diensten.

INHOUD

Blz.

ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT 5

TOELICHTING 38

ADVIES VAN DE COMMISSIE BURGERLIJKE VRIJHEDEN, JUSTITIE EN BINNENLANDSE ZAKEN .....

ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende het recht dat van toepassing is op niet-contractuele verbintenissen ("Rome II")
(COM(2003)0427 – C5-0338/2003 – 2003/0168(COD))

(Medebeslissingsprocedure: eerste lezing)

Het Europees Parlement,

– gezien het voorstel van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad (COM(2003)0427)[1],

– gelet op artikel 251, lid 2 en artikel 61, onder c) van het EG-Verdrag, op grond waarvan het voorstel door de Commissie bij het Parlement is ingediend (C5-0338/2003),

– gelet op artikel 51 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie juridische zaken en het advies van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (A6-0000/2005),

1. hecht zijn goedkeuring aan het Commissievoorstel, als geamendeerd door het Parlement;

2. verzoekt om hernieuwde voorlegging indien de Commissie voornemens is ingrijpende wijzigingen in dit voorstel aan te brengen of dit door een nieuwe tekst te vervangen;

3. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

Door de Commissie voorgestelde tekst	Amendementen van het Parlement
	Amendement 1 Overweging 5
(5) Het toepassingsgebied van ***de*** verordening ***moet*** zodanig worden vastgesteld dat de samenhang met Verordening (EG) nr. 44/2001 ***en het Verdrag van Rome van 1980*** wordt verzekerd.	(5) Het toepassingsgebied ***en de bepalingen*** van ***deze*** verordening ***moeten*** zodanig worden vastgesteld dat de samenhang met Verordening (EG) nr. 44/2001 ***van de Raad van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken en Verordening (EG) nr. ../.... betreffende het recht dat van toepassing is op***

[1] PB C .../Nog niet in het PB gepubliceerd.

verbintenissen uit overeenkomst ("Rome I") wordt verzekerd.

Motivering

Het spreekt vanzelf dat de verordening niet alleen in overeenstemming moet zijn met Verdrag van Rome van 1980, dat gehandhaafd blijft, omdat Denemarken geen deel wenst te hebben aan de vaststelling van de verordening, maar ook met de nieuwe verordening die uit het Rome I-project zal voortvloeien.

Amendement 2
Overweging 5 bis (nieuw)

(5 bis) Het streven naar samenhang in het gemeenschapsrecht vereist dat deze verordening geen afbreuk doet aan de bepalingen in instrumenten van afgeleid recht, buiten deze verordening, die regelen welk recht van toepassing is of die een invloed hebben op het recht dat van toepassing is, zoals collisieregels op specifieke gebieden, communautaire bepalingen van bijzonder dwingend recht, en de fundamentele rechtsbeginselen van de interne markt. Uiteindelijk moet de verordening aan de juiste werking van de interne markt ten goede komen, met name aan het vrije verkeer van goederen en diensten.

Motivering

Dit amendement, dat is gebaseerd op de formulering van overweging 19 in het voorstel van de Commissie, moet worden gelezen in samenhang met het amendement op artikel 1 (materiële werksfeer, dat zou moeten worden gelezen als "inhoudelijke werksfeer"). Het is van essentieel belang dat de bepalingen van deze verordening geen afbreuk doen aan de goede werking van de interne markt.

Amendement 3
Overweging 7

(7) ***Weliswaar vormt het lex loci delicti commissi-beginsel in nagenoeg alle lidstaten de basisregel met betrekking tot niet-contractuele verbintenissen, maar***

(7) ***Het is noodzakelijk dat collisieregels in alle lidstaten een zo uniform mogelijk karakter hebben om rechtsonzekerheid tot een minimum te beperken. Maar de***

wanneer de elementen van de zaak verspreid zijn over meerdere lidstaten, leidt de concrete toepassing van dit principe niettemin tot verschillende oplossingen. Dit zorgt voor rechtsonzekerheid.	***noodzaak van rechtszekerheid moet altijd ondergeschikt blijven aan de allesoverheersende noodzaak recht te doen aan individuele gevallen, en derhalve moeten de rechtbanken een beoordelingsmarge behouden. Voorts moeten de bedoelingen van partijen worden gerespecteerd wanneer deze een uitdrukkelijke keuze hebben gemaakt ten aanzien van het recht dat van toepassing is op een geschil uit onrechtmatige daad of wanneer een dergelijke rechtskeuze redelijkerwijs door de rechter kan worden afgeleid.***

Motivering

Hoewel de keuze van de lex loci delicti commissi als primaire oplossing aantrekkelijke kanten heeft, moet er meer flexibiliteit in de voorschriften worden ingebouwd teneinde rechtbanken de mogelijkheid te bieden recht te doen aan individuele gevallen. Bovendien is het belangrijk dat de partijautonomie wordt gerespecteerd.

Amendement 4
Overweging 8

(8) ***De eenvormige regel moet*** de voorspelbaarheid van rechterlijke uitspraken vergroten en een billijk evenwicht garanderen tussen de belangen van de persoon die aansprakelijk wordt gesteld en die van de persoon die schade lijdt. ***De aanknoping met het land van de plaats waar de directe schade zich heeft voorgedaan (lex loci delicti commissi) zorgt voor een billijk evenwicht tussen de belangen van de persoon die de schade veroorzaakt en van de persoon die schade lijdt, en ligt tevens in de lijn van de moderne opvatting van het aansprakelijkheidsrecht en van de ontwikkeling van stelsels van schuldloze aansprakelijkheid***.	(8) ***Deze verordening dient*** de voorspelbaarheid van rechterlijke uitspraken ***te*** vergroten en een billijk evenwicht ***te*** garanderen tussen de belangen van de persoon die aansprakelijk wordt gesteld en die van de persoon die schade lijdt. ***De verordening moet ook aan redelijke verwachtingen van partijen beantwoorden door de rechter in een gegeven procedure de ruimte te laten voor een benadering van de vraag naar het toepasselijke recht, die beantwoordt aan de behoeften van het internationale handelsverkeer in een Statengemeenschap zonder binnengrenzen.***

Motivering

Zie de motivering bij het amendement op overweging 7. Het is bovendien niet duidelijk wat de "moderne opvatting van het aansprakelijkheidsrecht" inhoudt. Ook lijkt verwijzing naar

stelsels van schuldloze aansprakelijkheid niet nodig.

Amendement 5
Overweging 8 bis (nieuw)

(8 bis) De collisieregels in deze verordening gelden ook voor verbintenissen uit hoofde van risicoaansprakelijkheid, en de geharmoniseerde aanknopingsregels gelden ook voor de vraag naar de rechts- of handelingsbekwaamheid voor aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad.

Motivering

Met het oog op vooral (maar niet alleen) de verbintenissen bij verkeersongevallen uit hoofde van een risicoaansprakelijkheid van de eigenaar van het voertuig is het zaak duidelijk te maken dat de conflictregels ook zien op risicoaansprakelijkheid. Ook verdient het vermelding, dat de geharmoniseerde aanknopingsregels gelden voor de vraag naar de bekwaamheid voor aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad.

Amendement 6
Overweging 9

(9) Er dient te worden voorzien in specifieke regels voor bijzondere soorten van onrechtmatige daad waarvoor op grond van de algemene regel geen billijk evenwicht kan worden bereikt tussen de in het geding zijnde belangen.	***Schrappen***

Motivering

Deze overweging is gezien de nieuwe benadering waarvoor hier wordt gekozen, overbodig.

Amendement 7
Overweging 9 bis (nieuw)

(9 bis) Bij het bepalen van het toepasselijk recht moet ook de noodzaak van waarborging van een hoog niveau van consumentenbescherming voor ogen worden gehouden, en het gewicht dat door de gemeenschapswetgever aan

consumentenbescherming wordt gehecht.

Amendement 8
Overweging 10

(10) Inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken moet de collisieregel beantwoorden aan doelstellingen zoals een billijke verdeling van de risico's die verbonden zijn aan een moderne samenleving die wordt gekenmerkt door een hoge graad van technologisering, bescherming van de gezondheid van de consument, streven naar vernieuwing, het garanderen van niet-vervalste concurrentie en vergemakkelijking van het handelsverkeer. Aanknoping met het recht van de gewone verblijfplaats van de persoon die schade lijdt, in combinatie met een clausule inzake voorspelbaarheid, biedt in het licht van deze doelstellingen een evenwichtige oplossing.	***Schrappen***

Motivering

De algemene bepalingen geven voldoende uitsluitsel voor gevallen van productaansprakelijkheid.

Amendement 9
Overweging 11

(11) Inzake oneerlijke concurrentie moet de collisieregel bescherming bieden aan concurrenten, consumenten en het publiek in het algemeen, en tevens garant staan voor het goed functioneren van de markteconomie. Door aanknoping met het recht van de markt waarop de gevolgen zich doen gevoelen, kunnen deze doelstellingen worden bereikt, behalve in bijzondere gevallen die de toepassing van andere regels rechtvaardigen.	***Schrappen***

Motivering

De algemene bepalingen geven voldoende uitsluitsel voor gevallen van oneerlijke concurrentie. Bovendien is niet duidelijk wat precies wordt bedoeld met "oneerlijke concurrentie". Indien ervan uit wordt gegaan dat een speciale regel noodzakelijk is voor kwesties "inzake oneerlijke concurrentie", moet daarvoor een definitie worden opgenomen.

Amendement 10
Overweging 12

(12) ***Gelet op het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van de Raad van Europa moet in de collisieregel een billijk evenwicht inzake inbreuken op de persoonlijke levenssfeer of op de persoonlijkheidsrechten tot uiting komen. De inachtneming van de in de lidstaten geldende fundamentele beginselen op het gebied van de persvrijheid moet met een specifieke beschermende bepaling worden gegarandeerd.***	(12) ***Een specifieke regel is nodig voor inbreuken op de persoonlijke levenssfeer en op de persoonlijkheidsrechten, in het bijzonder wegens de rol van de media in de maatschappij en om recht te doen aan de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen[1]. In het bijzonder kan een kennelijk nauwere band met een specifiek land worden aangenomen, met inachtneming van factoren als het land waarop de publicatie of de uitzending voornamelijk is gericht of de taal van de publicatie of uitzending of de verkoopvolumes of de luister- of kijkdichtheid in een bepaald land in verhouding tot de totale verkoopvolumes of luister- of kijkdichtheid. Hetzelfde geldt voor publicaties op Internet.***
	[1] Zaak C-68/93, Fiona Shevill en anderen, Jurispr. [1995], I-415.

Motivering

Zie motivering bij amendement op artikel 6.

Amendement 11
Overweging 12

(12) ***Gelet op het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van de Raad van Europa moet in de collisieregel een billijk evenwicht inzake inbreuken op de persoonlijke***	(12) ***Een specifieke regel is nodig voor inbreuken op de persoonlijke levenssfeer en op de persoonlijkheidsrechten door de media, gelet op het fundamentele beginsel van persvrijheid. Het land waarop de publicatie of de uitzending voornamelijk is gericht moet worden bepaald aan de***

levenssfeer of op de persoonlijkheidsrechten tot uiting komen. De inachtneming van de in de lidstaten geldende fundamentele beginselen op het gebied van de persvrijheid moet met een specifieke beschermende bepaling worden gegarandeerd.	***hand van factoren als de taal van de publicatie of uitzending, de verkoopvolumes of de luister- of kijkcijfers. In dit verband kan het land waar de redactionele controle wordt uitgeoefend een alternatieve aanknopingsmogelijkheid bieden.***

Motivering

Alternatief amendement om tegemoet te komen aan de belangen van uitgevers/omroepers.

Amendement 12
Overweging 13

(13) Met betrekking tot milieu-inbreuken biedt artikel 174 van het Verdrag – dat een hoog beschermingsniveau nastreeft en dat berust op het voorzorgsbeginsel en het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden, en het beginsel dat de vervuiler betaalt – een afdoende verantwoording voor de toepassing van het beginsel van voorrang voor de persoon die schade lijdt.	***Schrappen***

Motivering

De algemene bepalingen geven voldoende uitsluitsel voor gevallen van milieu-inbreuken. Bovendien is niet duidelijk wat wordt bedoeld met "milieu-inbreuken" en moet het in deze verordening uitsluitend gaan om de vraag wat de toepasselijke wetgeving moet zijn en niet om de inhoudelijke wetgeving inzake milieuaansprakelijkheid. Indien ervan uit wordt gegaan dat een speciale bepaling voor "milieu-inbreuken" noodzakelijk is, moet daarvoor een definitie worden opgenomen.

Amendement 13
Overweging 14

(14) Ten aanzien van inbreuken op intellectuele-eigendomsrechten dient het algemeen erkende "*lex loci protectionis*"-beginsel te worden gehandhaafd. Voor de toepassing van deze verordening ***wordt*** onder intellectuele-eigendomsrechten	(14) Ten aanzien van inbreuken op intellectuele-eigendomsrechten dient het algemeen erkende "*lex loci protectionis*"-beginsel te worden gehandhaafd. Voor de toepassing van deze verordening ***dient*** onder ***de term*** intellectuele-

verstaan: het auteursrecht**,** de naburige rechten, het *sui generis* recht inzake de bescherming van gegevensbestanden en de industriële-eigendomsrechten.	eigendomsrechten ***te worden*** verstaan: het auteursrecht ***en*** de naburige rechten, het *sui generis* recht inzake de bescherming van gegevensbestanden en de industriële-eigendomsrechten.

Motivering

Ter verbetering van de in de Engelse versie gebezigde terminologie.

Amendement 14
Overweging 15

(15) Er dient te worden voorzien in ***soortgelijke*** regels voor ***gevallen waarin schade wordt veroorzaakt door een feit dat geen onrechtmatige daad is, zoals*** ongegronde verrijking of zaakwaarneming.	(15) Er dient te worden voorzien in ***speciale*** regels voor ***aansprakelijkheid die voortvloeit uit*** ongegronde verrijking of zaakwaarneming.

Motivering

Er moeten speciale regels worden vastgesteld voor niet-contractuele aansprakelijkheid die voortvloeit uit ongegronde verrijking of zaakwaarneming.

Amendement 15
Overweging 18 bis (nieuw)

	(18 bis) Het recht dat van toepassing is op een niet-contractuele verbintenis uit enigerlei ophanden zijnde of gevoerde vakbondsactie, is dat van het land waar de actie zal worden of is gevoerd.

Motivering

Het in het nationale recht gewaarborgde recht van werknemers om collectieve actie te voeren, met inbegrip van staking, mag niet worden ondergraven.

Amendement 16
Overweging 18 ter (nieuw)

(18 ter)Voorzover het door de bepalingen van deze verordening aangewezen recht de toewijzing van schade regelt, moeten de regels inzake de hoogte van de toegewezen schadevergoeding bij wijze van algemene regel de regels zijn van het aangezochte gerecht. Gelet evenwel op verordening (EG)nr. 44/2001 en de Vierde en Vijfde motorvoertuigverzekeringsrichtlijnen, moet het aangezochte gerecht in het geval van verkeersongevallen voor de hoogte van de schadevergoeding de regels toepassen van de gewone woonplaats van de individuele gelaedeerde, tenzij dit tot een onbillijk resultaat zou leiden.

Motivering

Voorop staat dat de regels voor de begroting van de schade de regels van het forum moeten zijn. In het geval van verkeersongevallen echter is het vaak billijker om de regels van de woonplaats van het slachtoffer toe te passen (bv. wanneer het slachtoffer levenslang hulpbehoevend blijft). Bovendien is er goede reden te verwijzen naar de Brussel I-verordening en de Vierde en Vijfde motorvoertuigverzekeringsrichtlijnen, omdat artikel 22, lid 2 van die verordening, in combinatie met genoemde richtlijnen, de gelaedeerden in een grensoverschrijdende zaak de mogelijkheid geeft rechtstreeks een vordering tegen de verzekeraars in te stellen.

Amendement 17
Overweging 18 quater (nieuw)

(18 quater) Om te verzekeren dat door partijen en de rechter naar behoren aandacht wordt besteed aan de vraag naar het toepasselijke recht, moeten partijen verplicht zijn om de rechter in het inleidende processtuk of verweerschrift mee te delen welk recht naar hun mening geheel of gedeeltelijk van toepassing is op de vordering.

Motivering

Dit eenvoudige vereiste kan ervoor zorgen dat de vraag naar het toepasselijke recht door beide partijen en de rechter naar behoren wordt behandeld, hetgeen de rechtszekerheid ten goede komt.

Amendement 18
Overweging 18 sexies (nieuw)

(18 sexies) Er mag geen onduidelijkheid over bestaan dat het aangezochte gerecht de inhoud van het vreemde recht uit eigen beweging moet vaststellen.

Motivering

Op dit moment verschilt de praktijk van gerecht tot gerecht en hiermee zou voor een uniforme benadering worden gezorgd.

Amendement 19
Overweging 19

(19) Het streven naar samenhang in het gemeenschapsrecht vereist dat deze verordening geen afbreuk doet aan de bepalingen in de verdragen of in instrumenten van afgeleid recht, buiten deze verordening, die regelen welk recht van toepassing is of die een invloed hebben op het recht dat van toepassing is, zoals de collisieregels op specifieke gebieden, de communautaire bepalingen van bijzonder dwingend recht, de regels betreffende de communautaire openbare orde of de beginselen die ten grondslag liggen aan de interne markt. Voorts is het niet de bedoeling dat deze verordening de goede werking van de interne markt, en met name het vrije verkeer van goederen en diensten, belemmert, en ook de tenuitvoerlegging van deze verordening mag hier niet toe leiden.	***Schrappen***

Motivering

Deze overweging is geamendeerd en nu ingevoegd als overweging 5 bis.

Amendement 20
Artikel 1, lid 2, letters d) en e)

d) de persoonlijke aansprakelijkheid van de vennoten en de organen voor de schulden van een vennootschap, een vereniging of een rechtspersoon en de persoonlijke aansprakelijkheid van de met het wettelijke toezicht op de boekhoudkundige bescheiden belaste personen;	d) de persoonlijke aansprakelijkheid van de vennoten en de organen voor de schulden van een vennootschap, een vereniging of een rechtspersoon en de persoonlijke aansprakelijkheid van de met het wettelijke toezicht op de boekhoudkundige bescheiden belaste personen ***tegenover de gecontroleerde vennootschap en haar vennoten***;
e) niet-contractuele verbintenissen tussen de oprichters, de trustees en de begunstigden van een trust;	e) niet-contractuele verbintenissen tussen de oprichters, de trustees en de begunstigden van een trust ***die door een wilsuiting in het leven is geroepen***;

Motivering

Het eerste onderdeel van het amendement is ingegeven door de vrees dat twee verschillende collisieregimes van toepassing zouden kunnen zijn, bijvoorbeeld wanneer een potentiële koper van een vennootschap de financiële adviseurs van de verkoper en de accountants van de vennootschap aansprakelijk stelt.

Het tweede onderdeel in verband met trusts dient ter vergroting van de samenhang met het Verdrag van Den Haag van 1985 inzake de erkenning van trusts, en ter voorkoming van problemen of verwarring doordat de trust in common-law rechtsstelsels ook wel wordt gebruikt als instrument om situaties als ongegronde verrijking tegen te gaan.

Amendement 21
Artikel 1, lid 2 bis (nieuw)

	2 bis. Deze verordening laat de toepassing of vaststelling van besluiten van de instellingen van de Europese Gemeenschappen onverlet:
	a) die voor bijzondere gebieden regels bevatten voor de oplossing van wetsconflicten met betrekking tot niet-contractuele verbintenissen, of
	b) die regels vaststellen die van toepassing zijn ongeacht welk nationaal recht krachtens deze verordening de betrokken niet-contractuele verbintenis beheerst, of
	c) die in de weg staan aan de toepassing van een bepaling of bepalingen van het recht van het land van de rechter of het door deze verordening aangewezen recht,

of

d) die bepalingen vaststellen die moeten bijdragen aan de goede werking van de interne markt, voor zover zij niet in combinatie met het door de regels van internationaal privaatrecht aangewezen recht kunnen worden toegepast.

Motivering

De inhoudelijke werkingssfeer van de verordening kan beter in een enkel artikel worden behandeld, waarin duidelijk wordt afgebakend waar het gemeenschapsrecht in de plaats komt van de regels van internationaal privaatrecht. Het nieuwe streepje d) doelt op bestaande interne markt-instrumenten zoals de richtlijn televisie zonder grenzen en de e-commerce richtlijn.

Amendement 22
Hoofdstuk II, afdeling 1, artikel 2 bis (nieuw)

Artikel 2 bis

Rechtskeuze door de partijen

1. De partijen kunnen in een beding dat wordt gesloten na het ontstaan van hun geschil, of in gevallen waarin sprake is van een reeds bestaande commerciële betrekking op basis van gelijkwaardigheid tussen marktdeelnemers met gelijke onderhandelingskracht, in een voor het ontstaan van het geschil vrijelijk overeengekomen beding, overeenkomen de niet-contractuele verbintenis te onderwerpen aan het recht dat zij kiezen. Deze keuze moet uitdrukkelijk geschieden of ondubbelzinnig uit de omstandigheden van de zaak blijken. Zij mag geen afbreuk doen aan de rechten van derden en laat de toepassing van dwingende bepalingen in de zin van artikel 12 onverlet.

2. Een rechtskeuze van partijen kan een werknemer die partij is bij een arbeidsovereenkomst niet de bescherming ontnemen die hem zou worden geboden door de regels van dwingend recht

(a) van het land waar hij overeenkomstig de arbeidsovereenkomst zijn arbeid

gewoonlijk verricht; of

(b) wanneer de werknemer zijn arbeid niet in enig land verricht, van het land waar het bedrijf waar hij werkzaam is, is gevestigd; of

(c)van het land waarmee de arbeidsovereenkomst de nauwste banden heeft.

3. De keuze door de partijen van het toepasselijke recht laat, wanneer alle overige elementen van het geval op het tijdstip waarop de schade ontstaat in een of meer van de lidstaten van de Gemeenschap waren gelokaliseerd, de toepassing van de bepalingen van het gemeenschapsrecht onverlet.

Motivering

Het lijkt logischer om het voormalige artikel 10 te verplaatsen naar het begin van de verordening, omdat duidelijk is dat, wanneer de partijen onderling overeenstemming hebben bereikt over de toepasselijke wetgeving, rekening moet worden gehouden met de intentie van de partijen alvorens exogene regels tot bepaling van de toepasselijke wetgeving worden toegepast. Dit komt ook de proceseconomie ten goede.

Bovendien lijken er geen redenen te zijn om aan te nemen dat partijen die op basis van gelijkwaardigheid een commerciële betrekking zijn aangegaan, geen overeenstemming zouden kunnen bereiken over de wetgeving die van toepassing is op eventuele vorderingen wegens onrechtmatige daad, voordat een dergelijk geschil ontstaat. Dit kan te stade komen voor bedrijven die alle aspecten van hun relatie van meet af aan willen regelen. De formulering van dit amendement sluit evenwel consumentenovereenkomsten en niet vrijelijk aangegane overeenkomsten uit (zoals standaardcontracten, waar partijen niet dezelfde onderhandelingskracht bezitten, bv. verzekerings-, franchise- en licentieovereenkomsten). Ook lijken er geen redenen te zijn om te bepalen dat dergelijke overeenkomsten niet kunnen worden gesloten met betrekking tot intellectuele eigendom.

De nieuwe bepalingen inzake arbeidsovereenkomsten en consumentenovereenkomsten geven de situatie weer ingevolge het Verdrag van Rome inzake verbintenissen uit overeenkomst .

Amendement 23
Artikel 3

Artikel 3	Artikel 3
Algemene regel	Algemene regel
1. Het recht dat van toepassing is op de niet-contractuele verbintenis *is* het recht van het land waar de schade is ontstaan of dreigt te ontstaan, ongeacht in welk land de schadeveroorzakende gebeurtenis zich heeft voorgedaan en ongeacht in welk(e) land(en) sprake is van indirecte gevolgen van de schade.	***Bij ontbreken van een beding als bedoeld in artikel 2 bis en tenzij in deze verordening anders geregeld, is h***et recht dat van toepassing is op de niet-contractuele verbintenis ***uit onrechtmatige daad*** het recht van het land waar de schade ***intreedt*** of dreigt ***in te treden***, ongeacht in welk land de schadeveroorzakende gebeurtenis zich heeft voorgedaan en ongeacht in welk(e) land(en) sprake is van indirecte gevolgen van de schade.
2. Wanneer evenwel de persoon die aansprakelijk wordt gesteld, en de persoon die schade lijdt, hun gewone verblijfplaats in hetzelfde land hebben op het tijdstip waarop de schade zich voordoet, wordt de niet-contractuele verbintenis beheerst door het recht van dit land.	2. Wanneer, in weerwil van ***lid*** 1, uit het geheel der omstandigheden blijkt dat de niet-contractuele verbintenis kennelijk nauwere banden met een ander land heeft, is ***bij wijze van uitzondering*** het recht van dat andere land van toepassing.
3. Wanneer, in weerwil van de ***leden*** 1 ***en 2,*** uit het geheel der omstandigheden blijkt dat de niet-contractuele verbintenis kennelijk nauwere banden met een ander land heeft, is het recht van dat andere land van toepassing. ***Een kennelijk nauwere band met een ander land kan met name berusten op een reeds bestaande betrekking tussen de partijen, zoals een contract dat een nauwe band heeft met de desbetreffende niet-contractuele verbintenis.***	***Tot de factoren die kunnen wijzen op een kennelijk nauwe band tussen een niet-contractuele verbintenis en een ander land behoren:***
	a) waar het gaat om schadeverdeling en rechts- of handelingsbekwaamheid: de omstandigheid dat de aansprakelijk gestelde persoon of personen en de gelaedeerde(n) hun gewone verblijfplaats

in hetzelfde land hebben of dat de relevante wetgeving van het land van de gewone verblijfplaats van de aansprakelijk gestelde perso(o)n(en)en en die van het land van de woonplaats van de gelaedeerde(n) in wezen identiek is;

b)een reeds bestaande juridische of feitelijke relatie tussen partijen, zoals bijvoorbeeld een overeenkomst, die nauw verband houdt met de betrokken niet-contractuele verbintenis;

c) de behoefte aan zekerheid, voorzienbaarheid en een uniform resultaat;

d)bescherming van gerechtvaardigde verwachtingen;

e)de beleidsoverwegingen die aan het toe te passen recht ten grondslag liggen en de gevolgen van de toepassing van dat recht;

3. Bij de beantwoording van de vraag naar het toepasselijke recht zal het aangezochte gerecht zonodig ieder specifiek punt van het geschil aan een afzonderlijke analyse onderwerpen.

Motivering

Omwille van de duidelijkheid, consistentie en de nodige flexibiliteit heeft de rapporteur gekozen voor een flexibele algemene regel die zou moeten gelden bij elke vorm van onrechtmatige daad bij ontbreken van een rechtskeuze of van specifieke, in de hiernavolgende artikelen genoemde regels, aangevuld met een bepaling waarin omstandigheden worden genoemd waarin die regel bij uitzondering moet wijken wegens een kennelijk nauwere band met een ander land dan door de algemene regel wordt aangewezen. Naar de mening van de rapporteur is deze bepaling bruikbaar voor productaansprakelijkheid, oneerlijke mededinging en milieuaantasting.

Voorts meent de rapporteur dat voorzover voor elk specifiek punt van een internationaal geschil een afzonderlijke analyse wordt voorgeschreven, de gerechten toepassing van alle mogelijkerwijze "statuta odiosa" kunnen vermijden door zonodig dépeçage toe te passen (zie Friedrich K. Juenger, The Problem with Private International Law, Rome 1999, Centro di studi e recerche di diritto comparato e straniero).

Dit wordt ondersteund door punt 2(c), op grond waarvan het aangezochte gerecht de

toepassing van bepalingen van vreemd recht kan weigeren wanneer dat ongewenste consequenties zou hebben.

Met deze benadering wordt een maximale rechtszekerheid beoogd en de gerechten toch een beoordelingsvrijheid gelaten in de keuze van de oplossing die het beste overeenkomt met de noodzaak het slachtoffer recht te doen en met de verwachtingen van partijeen , terwijl het risico van forumshopping wordt beperkt.

Paradoxaal genoeg leiden overdreven rigide - schijnbaar eenvoudige - regels niet noodzakelijk tot meer rechtszekerheid of voorzienbaarheid van het resultaat, wat voor de rechtspraktijk zo belangrijk is. Zulke regels hebben bijvoorbeeld vaak tot gevolg dat de gerechten bepaalde kwesties herkwalificeren als procedurele kwesties, om aan bijzondere gevallen recht te doen.

Amendement 24
Artikel 4

Artikel 4	***Schrappen***
Aansprakelijkheid voor producten met gebreken	
Onverminderd artikel 3, leden 2 en 3, is met betrekking tot een niet-contractuele verbintenis ingeval van schade of mogelijke schade die wordt veroorzaakt door een product met gebreken, het toepasselijke recht dat van het land waar de persoon die schade lijdt zijn gewone verblijfplaats heeft, tenzij de persoon die aansprakelijk wordt gesteld kan aantonen dat het product in dat land zonder zijn toestemming op de markt is gebracht; in dat geval is het toepasselijke recht dat van het land waar de persoon die aansprakelijk wordt gesteld zijn gewone verblijfplaats heeft.	

Motivering

Voor aansprakelijkheid wegens producten met gebreken kan worden teruggevallen op artikel 3 zoals geamendeerd.

Amendement 25
Afdeling 1 bis, titel (nieuw)

AFDELING 1 BIS

BIJZONDERE REGELS VAN TOEPASSING OP SPECIFIEKE ONRECHTMATIGE DADEN EN NIET-CONTRACTUELE VERBINTENISSEN

Amendement 26
Artikel 5

Artikel 5	***Schrappen***
Oneerlijke concurrentie	
1. Op een niet-contractuele verbintenis die voortvloeit uit een daad van oneerlijke concurrentie is het recht van toepassing van het land waar de concurrentieverhoudingen of de collectieve belangen van consumenten rechtstreeks en aanzienlijk worden geschaad of dreigen te worden geschaad.	
2. Indien een daad van oneerlijke concurrentie uitsluitend de belangen van een bepaalde concurrent schaadt, is artikel 3, leden 2 en 3, van toepassing.	

Motivering

Voor oneerlijke mededinging kan worden teruggevallen op artikel 3 zoals geamendeerd. Omdat bovendien niet duidelijk is wat wordt bedoeld met "daden van oneerlijke concurrentie", kan deze bepaling volgens de rapporteur het beste worden weggelaten. Wanneer uiteindelijk wordt besloten dat "daden van oneerlijke concurrentie" toch in deze verordening moeten worden opgenomen, moeten deze volgens rapporteur in een definitie nader worden aangeduid.

Amendement 27
Artikel 6

Artikel 6	Artikel 6
Inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en op de persoonlijkheidsrechten	Inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en op de persoonlijkheidsrechten
1. Op een niet-contractuele verbintenis die voortvloeit uit een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer of de persoonlijkheidsrechten***, is het recht van toepassing van het land van de rechter die***	1. ***Wat betreft het recht dat van toepassing is*** op een niet-contractuele verbintenis die voortvloeit uit een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer of de persoonlijkheidsrechten, ***is de wetgeving***

zich erover uitspreekt, indien de toepassing van het door artikel 3 aangewezen recht strijdig zou zijn met de fundamentele rechtsbeginselen van het land van de rechter inzake vrijheid van meningsuiting en van nieuwsgaring.	***van toepassing van het land waar het (de) meest significante element(en) van de schade intreedt of waarschijnlijk intreden, maar er kan een kennelijk nauwere band met het land van publicatie of uitzending worden aangenomen op grond van factoren als het land waarop een publicatie of uitzending voornamelijk is gericht of de taal van de publicatie of uitzending of de verkoopvolumes of de luister- of kijkdichtheid in een bepaald land in verhouding tot de totale verkoopvolumes of luister- of kijkdichtheid, of een combinatie van deze factoren . Deze bepaling geldt mutatis mutandis ook voor publicaties op Internet.***
2. Ten aanzien van het recht van antwoord of soortgelijke maatregelen is het recht van toepassing van het land waar de omroeporganisatie ***of de dagbladuitgeverij*** haar gewone verblijfplaats heeft.	2. Ten aanzien van het recht van antwoord of soortgelijke maatregelen ***en eventuele preventieve maatregelen of voorlopige rechterlijke verbodsvoorzieningen tegen een dagbladuitgeverij of omroeporganisatie met betrekking tot de inhoud van een publicatie of uitzending*** is het recht van toepassing van het land waar de ***dagbladuitgeverij of de*** omroeporganisatie haar gewone verblijfplaats heeft.

Motivering

De geamendeerde versie van artikel 6 is in overeenstemming met het arrest in zaak C-68/93, Fiona Shevill en anderen, Jurispr. [1995], blz. I-415. Deze regel is zo geformuleerd dat het ook situaties omvat waarin kennelijk een nauwere band kan worden aangenomen met het land van de belangrijkste plaats van publicatie of uitzending. Dit zorgt voor meer rechtszekerheid voor omroeporganisaties en uitgevers en voor een duidelijke regel die geldt voor alle publicaties, ook publicaties op Internet.

Het amendement op het tweede lid betreffende rechterlijke voorzieningen in kort geding is realistischer, omdat dergelijke voorzieningen snel moeten worden gevorderd en verkregen en een voorlopig karakter hebben.

Amendement 28
Artikel 6

Artikel 6	Artikel 6
Inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en	Inbreuk op de persoonlijke levenssfeer en

op de persoonlijkheidsrechten	op de persoonlijkheidsrechten
1. Op een niet-contractuele verbintenis die voortvloeit uit een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer of de persoonlijkheidsrechten, is het recht van toepassing van het land van de rechter die zich erover uitspreekt, indien de toepassing van het door artikel 3 aangewezen recht strijdig zou zijn met de fundamentele rechtsbeginselen van het land van de rechter inzake vrijheid van meningsuiting en van nieuwsgaring.	1. Op een niet-contractuele verbintenis die voortvloeit uit een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer of de persoonlijkheidsrechten ***door een uitzending of een publicatie,*** is het recht van toepassing van het land ***waarvoor de publicatie of uitzending hoofdzakelijk is bedoeld, of, als alternatief, het recht van het land waar de redactionele beslissingen worden genomen.***
2. Ten aanzien van het recht van antwoord of soortgelijke maatregelen is het recht van toepassing van het land waar de omroeporganisatie of de dagbladuitgeverij haar gewone verblijfplaats heeft.	2. Ten aanzien van het recht van antwoord of soortgelijke maatregelen ***en eventuele preventieve maatregelen waaronder al dan niet voorlopige rechterlijke verbodsvoorzieningen, tegen een dagbladuitgeverij of omroeporganisatie met betrekking tot de inhoud van een publicatie of uitzending*** is het recht van toepassing van het land waar de ***dagbladuitgeverij of de*** omroeporganisatie haar gewone verblijfplaats heeft.

Motivering

Dit amendement is bedoeld als alternatief voor het voorgaande en is ingevoegd op verzoek van uitgevers/omroeporganisaties.

Amendement 29
Artikel 6, lid 2 bis (nieuw)

	2 bis. Het bepaalde in lid 2 geldt ook bij inbreuk op de persoonlijke levenssfeer of de persoonlijkheidsrechten als gevolg van de omgang met persoonsgegevens.

Motivering

Dit amendement strekt tot invulling van wat als leemte in de ontwerpverordening wordt ervaren.

Amendement 30
Artikel 6 bis (nieuw)

Artikel 6 bis

Vakbondsacties

Op een niet-contractuele verbintenis die voortvloeit uit vakbondsacties, gepland of feitelijk plaatsvindend, is het recht van toepassing van het land waar de acties plaatsvinden of hebben plaatsgevonden.

Motivering

Het in het nationale recht gewaarborgde recht van werknemers om collectieve actie te voeren, met inbegrip van staking, mag niet worden ondergraven.

Amendement 31
Artikel 6 ter (nieuw)

Artikel 6 ter

Verkeersongevallen

1. Tot het moment waarop de Gemeenschap nadere wetgeving vaststelt inzake het recht dat van toepassing is op verkeersongevallen, passen de lidstaten hetzij de in deze verordening opgenomen algemene regels toe, behoudens het bepaalde in artikel 13, hetzij het Haags Verdrag van 4 mei 1971 inzake het recht dat van toepassing is op verkeersongevallen.

2. In geval van persoonlijk letsel als gevolg van verkeersongevallen past het aangezochte gerecht voor de begroting van de schade de regels toe van de gewone verblijfplaats van het slachtoffer, tenzij dit tot onbillijkheid zou leiden.

Amendement 32
Artikel 7

Artikel 7 ***Schrappen***

Milieu-inbreuk

Op een niet-contractuele verbintenis die voortvloeit uit een milieu-inbreuk, is het recht van toepassing dat door artikel 3, lid 1, wordt aangewezen, tenzij de persoon die schade lijdt ervoor kiest zijn aanspraken te baseren op het recht van het land op welks grondgebied de schadeveroorzakende gebeurtenis zich heeft voorgedaan.

Motivering

Voor milieu-inbreuken kan worden teruggevallen op artikel 3 zoals geamendeerd. Omdat bovendien een definitie ontbreekt van wat wordt bedoeld met "milieu-inbreuken", geeft de rapporteur er de voorkeur aan daarvan niet uitdrukkelijk melding te maken.

Amendement 33
Afdeling 2, titel

AFDELING 2	***Schrappen***
REGELS INZAKE NIET-CONTRACTUELE VERBINTENISSEN DIE VOORTVLOEIEN UIT EEN FEIT DAT GEEN ONRECHTMATIGE DAAD IS	

Motivering

Deze titel is nu overbodig.

Amendement 34
Artikel 9

Artikel 9	***Schrappen***
Bepaling van het toepasselijke recht	
1. Wanneer een niet-contractuele verbintenis die voortvloeit uit een feit dat geen onrechtmatige daad is, verband houdt met een eerder bestaande betrekking tussen de partijen, zoals een contract dat nauw samenhangt met de niet-contractuele verbintenis, is het recht van toepassing dat deze betrekking beheerst.	

2. Onverminderd het bepaalde in lid 1, is, wanneer de partijen hun gewone verblijfplaats in hetzelfde land hebben op het tijdstip waarop de schade ontstaat, op de niet-contractuele verbintenis het recht van dit land van toepassing.

3. Onverminderd het bepaalde in de leden 1 en 2, is op een niet-contractuele verbintenis die op ongegronde verrijking berust, het recht van toepassing van het land waar de ongegronde verrijking zich heeft voorgedaan.

4. Onverminderd het bepaalde in de leden 1 en 2, is op een niet-contractuele verbintenis die uit zaakwaarneming voortvloeit, het recht van toepassing van het land waar de belanghebbende op het ogenblik van de zaakwaarneming zijn gewone verblijfplaats had. Wanneer een niet-contractuele verbintenis die uit zaakwaarneming voortvloeit evenwel betrekking heeft op de fysieke bescherming van een persoon of op de bescherming van een bepaalde lichamelijke zaak, is het recht van toepassing van het land waar de persoon of de zaak zich op het ogenblik van de zaakwaarneming bevond.

5. In weerwil van de leden 1, 2, 3 en 4, is, wanneer uit het geheel van de omstandigheden blijkt dat de niet-contractuele verbintenis kennelijk nauwere banden heeft met een ander land, het recht van dit land van toepassing.

6. In weerwil van het bepaalde in dit artikel vallen alle niet-contractuele verbintenissen op het gebied van intellectuele eigendom onder de toepassing van artikel 8.

Motivering

Vervangen door de artikelen 9 bis en 9 ter.

Amendement 35

Artikel 9 bis (nieuw)

Artikel 9 bis

Ongegronde verrijking

1. Wanneer een niet-contractuele verbintenis die voortvloeit uit ongegronde verrijking, verband houdt met een eerder bestaande betrekking tussen de partijen, zoals een contract dat nauw samenhangt met die niet-contractuele verbintenis, is het recht van toepassing dat deze betrekking beheerst.

2. Wanneer het toepasselijke recht niet kan worden bepaald op basis van lid 1 en wanneer de partijen hun gewone verblijfplaats in hetzelfde land hebben op het tijdstip waarop de gebeurtenis die leidt tot de ongegronde verrijking plaatsvindt, is het recht van dat land van toepassing.

3. Wanneer het toepasselijke recht niet kan worden bepaald op basis van de leden 1 en 2, is het recht van toepassing van het land waar de gebeurtenissen die leiden tot de ongegronde verrijking zich in hoofdzaak hebben voorgedaan, ongeacht de vraag in welk land de verrijking zich heeft voorgedaan.

4. Wanneer uit het geheel van de omstandigheden blijkt dat de niet-contractuele verbintenis die voortvloeit uit ongegronde verrijking kennelijk nauwere banden heeft met een ander land dan het op grond van de leden 1, 2 en 3 bepaalde land, is het recht van dat andere land van toepassing.

Motivering

Deze regels sluiten nauw aan bij de algemene regels voor onrechtmatige daden. Bovendien is de rapporteur het niet eens met de oorspronkelijke idee van de Commissie dat in gevallen van ongegronde verrijking het recht van toepassing is van het land waar de verrijking plaatsvindt. Wat betreft de vraag waar de verrijking plaatsvindt, kan het gaan om geheel en al toevallige omstandigheden (bijvoorbeeld afhankelijk van de vraag waar een fraudeur de bankrekening opent waarnaar het geld frauduleus wordt overgemaakt).

Amendement 36
Artikel 9 ter (nieuw)

Artikel 9 ter

Negotiorum gestio

1. Wanneer een niet-contractuele verbintenis die voortvloeit uit zaakwaarneming, verband houdt met een eerder bestaande betrekking tussen de partijen, zoals een contract dat nauw samenhangt met de niet-contractuele verbintenis, is het recht van toepassing dat deze betrekking beheerst.

2. Wanneer het toepasselijke recht niet kan worden bepaald op basis van lid 1 en wanneer de partijen hun gewone verblijfplaats in hetzelfde land hebben op het tijdstip waarop het schadebrengende feit plaatsvindt, is het recht van dat land van toepassing.

3. Wanneer het toepasselijke recht niet kan worden bepaald op basis van de leden 1 en 2, is het recht van toepassing van het land waar de handeling plaatsvond.

4. Wanneer uit het geheel van de omstandigheden blijkt dat de niet-contractuele verbintenis die voortvloeit uit zaakwaarneming kennelijk nauwere banden heeft met een ander land dan het op grond van de leden 1, 2 en 3 bepaalde land, is het recht van dat andere land van toepassing.

Motivering

Deze regels sluiten nauw aan bij de algemene regels voor onrechtmatige daden.

Amendement 37
Artikel 10

Artikel 10

Rechtskeuze door de partijen

1. Behalve ten aanzien van niet-contractuele verbintenissen die onder artikel 8 vallen, kunnen de partijen in een

Schrappen

overeenkomst die wordt gesloten na het ontstaan van hun geschil, overeenkomen de niet-contractuele verbintenis te onderwerpen aan het recht dat zij kiezen. Deze keuze moet uitdrukkelijk geschieden of ondubbelzinnig uit de omstandigheden van de zaak blijken. Zij mag geen afbreuk doen aan de rechten van derden.

2. De rechtskeuze van de partijen laat, wanneer alle overige elementen van het geval op het tijdstip waarop de schade ontstaat, in een ander land waren gelokaliseerd dan dat waarvan het recht is gekozen, de toepassing onverlet van de bepalingen waarvan volgens het recht van eerstbedoeld land niet bij overeenkomst mag worden afgeweken.

3. De keuze door de partijen van het recht van een derde land laat, wanneer alle overige elementen van het geval op het tijdstip waarop de schade ontstaat in een of meer lidstaten van de Europese Gemeenschap gelokaliseerd waren, de toepassing onverlet van de bepalingen van het Gemeenschapsrecht.

Motivering

Zie het nieuwe artikel 2 bis.

Amendement 38
Artikel 11, letter a)

a) de ***voorwaarden*** en de omvang van de aansprakelijkheid, met inbegrip van het bepalen van de personen ***die kunnen worden aangesproken voor de handelingen die zij stellen;***	a) de ***grond*** en de omvang van de aansprakelijkheid, met inbegrip van het bepalen van de personen ***uit wier handelingen aansprakelijkheid kan voortvloeien;***

Motivering

Ter correctie van de Engelse versie die hiermee in overeenstemming wordt gebracht met andere taalversies; voorts wordt de formulering aangepast aan de bestaande overeenkomsten van internationaal privaatrecht.

Amendement 39
Artikel 11, alinea 1 bis (nieuw)

Tenzij anders is geregeld in deze verordening of in een geldig rechtskeuzebeding, past de aangezochte rechter zijn eigen regels voor begroting van de schade toe, tenzij de omstandigheden van het geval de toepassing van het recht van een andere staat rechtvaardigen.

Motivering

Dit verduidelijkt de situatie waar het gaat om begroting van de schade. In de regel past de aangezochte rechter zijn nationale recht toe, maar bijvoorbeeld bij verkeersongevallen kan hij de regels van een ander land toepassen.

Amendement 40
Artikel 11 bis (nieuw)

Artikel 11 bis

Stellingen van partijen omtrent het toepasselijke recht

Een partij in een geding die voor een nationaal gerecht een vordering of tegenvordering instelt in de zin van deze verordening, deelt het gerecht en de wederpartij met een eenvoudige verklaring in de dagvaarding of het daarmee gelijk te stellen inleidende processtuk mede, welk recht hij geheel of gedeeltelijk op zijn vordering van toepassing acht.

Motivering

Dit eenvoudige vereiste kan ervoor zorgen dat de vraag naar het toepasselijke recht door beide partijen en de rechter naar behoren wordt behandeld, hetgeen de rechtszekerheid ten goede komt.

Amendement 41
Artikel 11 ter (nieuw)

	Artikel 11 ter
	Vaststelling van de inhoud van het vreemde recht
	1. Het aangezochte gerecht stelt de inhoud van het vreemde recht uit eigen beweging vast. Hiertoe kan de medewerking van partijen nodig zijn.
	2. Indien vaststelling van de inhoud van het vreemde recht niet mogelijk blijkt en partijen daarmee instemmen, zal het recht van het aangezochte gerecht worden toegepast..

Motivering

Met deze verduidelijking moet voor een meer uniforme benadering van de toepassing van vreemd recht door de rechterlijke instanties in de EU worden gezorgd .

Amendement 42
Artikel 12

Artikel 12	Artikel 12
Bepalingen van bijzonder dwingend recht	Bepalingen van bijzonder dwingend recht
1. ***Bij de toepassing ingevolge deze verordening van het recht van een bepaald land kan uitwerking worden gegeven aan de dwingende bepalingen van het recht van een ander land waarmede het geval nauw is verbonden, indien en voor zover deze bepalingen volgens het recht van het laatstgenoemde land toepasselijk zijn ongeacht het recht dat de niet-contractuele verbintenis beheerst. Bij de beslissing of aan deze dwingende bepalingen uitwerking moet worden gegeven, wordt rekening gehouden met hun aard en strekking, alsmede met de gevolgen die uit de toepassing of niet-toepassing ervan zouden voortvloeien.***	1. ***De bepalingen van deze verordening laten de toepassing onverlet van de bepalingen van het recht van het land van de rechter die het geval dwingend regelen, ongeacht welk recht op de niet-contractuele verbintenis van toepassing is.***
2. ***De bepalingen van deze verordening***	2. ***Wanneer krachtens deze verordening***

laten de toepassing onverlet van de bepalingen van het recht van het land van de rechter die het geval dwingend beheersen, ongeacht welk recht op de niet-contractuele verbintenis van toepassing is.	***het recht van een bepaald land van toepassing is, kan toepassing worden gegeven aan de dwingende bepalingen van het recht van een ander land waarmede het geval nauw is verbonden, indien en voor zover deze bepalingen volgens het recht van het laatstgenoemde land toepasselijk zijn ongeacht het recht dat de niet-contractuele verbintenis beheerst. Bij de beslissing of aan deze dwingende bepalingen toepassing moet worden gegeven, wordt rekening gehouden met hun aard en strekking, alsmede met de gevolgen die uit de toepassing of niet-toepassing ervan zouden voortvloeien.***

Motivering

Dit lijkt een logischer volgorde voor de leden 1 en 2. De Engelse tekst is aangepast aan de andere taalversies.

Amendement 43
Artikel 13

Artikel 13	Artikel 13
Veiligheidsvoorschriften en gedragsregels	Veiligheidsvoorschriften en gedragsregels
Ongeacht welk recht toepasselijk is, wordt bij het bepalen van de aansprakelijkheid rekening gehouden met de veiligheidsvoorschriften en gedragsregels die van kracht waren op het tijdstip waarop en de plaats waar de schadeveroorzakende gebeurtenis zich heeft voorgedaan.	Ongeacht welk recht toepasselijk is, wordt bij het bepalen van de aansprakelijkheid ***als feitelijk element*** rekening gehouden met de veiligheidsvoorschriften en gedragsregels die van kracht waren op het tijdstip waarop en de plaats waar de schadeveroorzakende gebeurtenis zich heeft voorgedaan.

Motivering

Deze woorden worden door de Commissie in de toelichting gebruikt en moeten daarom ook in de tekst van de verordening terugkeren.

Amendement 44
Artikel 14

Artikel 14	Artikel 14
Rechtstreekse vordering op de verzekeraar van de aansprakelijke persoon	Rechtstreekse vordering op de verzekeraar van de aansprakelijke persoon
Het recht van de persoon die schade lijdt, om een rechtstreekse vordering in te stellen tegen de verzekeraar van de persoon die aansprakelijk wordt gesteld, wordt beheerst door het recht dat van toepassing is op de niet-contractuele verbintenis, tenzij de persoon die schade lijdt ervoor kiest zijn aanspraken te baseren op het recht dat van toepassing is op het verzekeringscontract.	Het recht van de persoon die schade lijdt, om een rechtstreekse vordering in te stellen tegen de verzekeraar van de persoon die aansprakelijk wordt gesteld, wordt beheerst door het recht dat van toepassing is op de niet-contractuele verbintenis, tenzij de persoon die schade lijdt ervoor kiest zijn aanspraken te baseren op het recht dat van toepassing is op het verzekeringscontract ***voor zover een van beide rechtsstelsels deze mogelijkheid biedt.***

Motivering

Een door de verzekeringsbranche verlangde verduidelijking.

Amendement 45
Artikel 17, lid 2 bis (nieuw)

	2 bis. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 11 bis en 11 ter en de leden 1 en 2, zijn de bepalingen van deze verordening niet van toepassing op de bewijs- en de procesregels.

Motivering

Dit amendement sluit aan bij de tekst van artikel 1, lid 2, onder h), van het verdrag van Rome inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst.

Amendement 46
Artikel 22

Artikel 22	Artikel 22
Openbare orde van het land van de rechter	Openbare orde van het land van de rechter
De toepassing van een bepaling van het door deze verordening aangewezen recht kan slechts terzijde worden gesteld, indien deze toepassing kennelijk onverenigbaar is met de openbare orde van het land van de rechter.	***1.*** De toepassing van een bepaling van het door deze verordening aangewezen recht kan slechts terzijde worden gesteld, indien deze toepassing kennelijk onverenigbaar is met de openbare orde van het land van de rechter.

1 bis. In het bijzonder kan de toepassing van een wettelijke bepaling van elk in deze verordening nader genoemd land terzijde worden gesteld en/of kan het recht van het land van de rechter worden toegepast, indien de toepassing van die bepalingen in strijd zou zijn met fundamentele rechten en vrijheden zoals vastgelegd in het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, nationale grondwettelijke bepalingen en met internationaal humanitair recht.

1 ter. Bovendien kan de toepassing van een bepaling van het door deze verordening aangewezen recht, die zou leiden tot de toekenning van een schadevergoeding die geen vergoedend karakter heeft, zoals schadevergoedingen die als voorbeeld of als straf zijn bedoeld, worden beschouwd als zijnde in strijd met de openbare orde van het land van de rechter.

Motivering

Het nieuwe tweede lid is bedoeld als verduidelijking van het begrip openbare orde op communautair niveau.

Het nieuwe derde lid is toegevoegd, omdat het buiten de sfeer van deze verordening ligt om een nieuw begrip als "communautaire openbare orde" te introduceren en de mogelijkheid weg te nemen dat schadevergoedingen worden toegekend die als voorbeeld of als straf zijn bedoeld, zoals de Commissie in artikel 24 had voorgesteld. De rapporteur is zich ervan bewust dat het bestaan van zulke schadevergoedingen forumshopping in de hand kan werken en heeft daarom in de nieuwe evaluatieclausule een verplichting voor de Commissie opgenomen om de hele kwestie van schadevergoedingen in dit verband opnieuw te bezien, wanneer zij de tenuitvoerlegging van de verordening evalueert.

Amendement 47
Artikel 23

Artikel 23	***Schrappen***
Verhouding tot andere bepalingen van Gemeenschapsrecht	
1. Deze verordening laat de toepassing onverlet van de bepalingen die in de Verdragen tot oprichting van de Europese	

Gemeenschappen of in de besluiten van de instellingen van de Europese Gemeenschappen zijn opgenomen en:

– die voor bijzondere gebieden regels bevatten voor de oplossing van wetsconflicten met betrekking tot niet-contractuele verbintenissen, of

– die regels vaststellen die van toepassing zijn ongeacht welk nationaal recht krachtens deze verordening de betrokken niet-contractuele verbintenis beheerst, of

– die in de weg staan aan de toepassing van een bepaling of bepalingen van het recht van het land van de rechter of het door deze verordening aangewezen recht.

2. Deze verordening laat de communautaire instrumenten onverlet die, voor bijzondere gebieden, en op het terrein dat wordt gecoördineerd door genoemde instrumenten, de levering van goederen of diensten onderwerpen aan de verplichting tot naleving van de nationale bepalingen die van toepassing zijn op het grondgebied van de lidstaat waar de dienstverrichter gevestigd is en die, op het gecoördineerde terrein, slechts onder welbepaalde voorwaarden een eventuele beperking van het vrije verkeer van diensten afkomstig uit een andere lidstaat toestaan.

Motivering

Overeenkomstige bepalingen zijn ingevoegd in artikel 1, lid 2 bis.

Amendement 48
Artikel 24

Artikel 24	***Schrappen***
Schadevergoeding die geen vergoedend karakter heeft	
De toepassing van een bepaling van het door deze verordening aangewezen recht, die zou leiden tot de toekenning van een	

schadevergoeding die geen vergoedend karakter heeft, zoals schadevergoedingen die als voorbeeld of als straf zijn bedoeld, is strijdig met de communautaire openbare orde.

Motivering

Ofschoon deze bepaling de sympathie heeft van de rapporteur, wil zij deze liever in geamendeerde vorm toevoegen aan artikel 22.

Amendement 49
Artikel 25

Artikel 25	Artikel 25
Verhouding tot bestaande internationale overeenkomsten	Verhouding tot bestaande internationale overeenkomsten
Deze verordening laat de toepassing onverlet van internationale overeenkomsten waarbij de lidstaten op het tijdstip van de vaststelling van deze verordening partij zijn en waarbij op bijzondere gebieden met betrekking tot niet-contractuele verbintenissen de gevallen waarin tussen het recht van verschillende landen moet worden gekozen, worden geregeld.	***1.*** Deze verordening laat de toepassing onverlet van internationale overeenkomsten waarbij de lidstaten op het tijdstip van de vaststelling van deze verordening partij zijn en waarbij op bijzondere gebieden met betrekking tot niet-contractuele verbintenissen de gevallen waarin tussen het recht van verschillende landen moet worden gekozen, worden geregeld.
	2. De bepalingen van deze verordening prevaleren ook boven de bepalingen van internationale verdragen die tussen twee of meer lidstaten zijn gesloten, tenzij die verdragen zijn genoemd in bijlage I.

Amendement 50
Artikel 26 bis (nieuw)

	Artikel 26 bis
	Evaluatie
	Uiterlijk ...* brengt de Commissie verslag uit aan het Europees Parlement, de Raad en het Economisch en Sociaal Comité over de toepassing van deze verordening en doet zij zonodig verdere voorstellen

voor aanpassing van de verordening.

In haar verslag schenkt de Commissie bijzondere aandacht aan de gevolgen van de wijze waarop vreemd recht in de verschillende rechtsgebieden wordt behandeld en aan het probleem van de schadevergoedingen, met inbegrip van de in bepaalde rechtsgebieden bestaande mogelijkheid om schadevergoedingen toe te kennen die zijn bedoeld als voorbeeld of als straf.

In het verslag wordt ook aandacht geschonken aan de vraag of voorstellen moeten worden gedaan voor communautaire wetgeving die specifiek betrekking heeft op het recht dat van toepassing is op verkeersongevallen.

Het verslag bevat ook een analytische studie betreffende de mate waarin rechtbanken in de lidstaten vreemd recht in de praktijk toepassen, met inbegrip van aanbevelingen met betrekking tot de wenselijkheid van een gemeenschappelijke aanpak ten aanzien van de toepassing van vreemd recht.

**** Drie jaar na de datum van vaststelling van deze verordening***

Motivering

De rapporteur acht deze evaluatieclausule wenselijk en noodzakelijk.

TOELICHTING

De amendementen die zijn ingediend op het voorstel voor een verordening hebben tot doel het oorspronkelijke voorstel te rationaliseren en te vereenvoudigen door een concept aan te dragen voor algemene voorschriften voor de bepalingen van het recht dat van toepassing is op onrechtmatige daden. De rapporteur stelt voor dat het het beste zou zijn om eerst na te gaan of de partijen overeenstemming hebben bereikt over de vraag wat het toepasselijke recht dient te zijn (artikel 2 bis). Zij ziet geen reden waarom de partijen het niet eens zouden kunnen worden over het voorleggen van niet-contractuele verbintenissen aan de rechtspraak van hun keuze voordat, en niet alleen nadat, het geschil ontstaat, wanneer zonder twijfel sprake is van een commerciële betrekking tussen partijen op basis van gelijkwaardigheid. Ook heeft zij het mogelijk gemaakt dat dergelijke afspraken worden gemaakt met betrekking tot geschillen betreffende intellectuele-eigendomsrechten. Zij is zich er van bewust dat dit omstreden is, maar zij acht een debat hierover gerechtvaardigd.

In het andere geval moeten de gerechten hetzij de in artikel 3 geformuleerde regels toepassen, hetzij de successieve regels voor specifieke niet-contractuele verbintenissen.

Artikel 3 kiest in de eerste plaats voor de lex loci delicti commissi. Maar wanneer de niet-contractuele verbintenis in uitzonderlijke gevallen kennelijk nauwer verband houdt met een ander land, dient het gerecht voor het recht van dat land te kiezen. De specifiek genoemde aanknopingspunten stellen de rechter in staat het recht van de gewone verblijfplaats van zowel de gelaedeerde als van de laedens toe te passen, of een eerder tussen hen bestaande juridische of feitelijke relatie in aanmerking te nemen. Zoals uit de punten c) en d) duidelijk wordt, wordt hiermee zekerheid, voorzienbaarheid en een uniform resultaat beoogd en bescherming van gerechtvaardigde verwachtingen.

Uw rapporteur is van mening dat veel zaken zo ingewikkeld zijn dat een flexibele regeling wenselijker is dan strakke voorschriften voor elke categorie van niet-contractuele verbintenissen. Kleine feitelijke verschillen tussen zaken kunnen de verwachtingen van de partijen, alsmede de in het geding zijnde beleidsoverwegingen, geheel anders doen uitvallen. Bij geschillen die rijzen binnen een gemeenschap van staten zonder grenzen, alle met een eigen rechtsstelsel maar ook met een gedeeld erfgoed van mensenrechtelijke bepalingen en gemeenschapsrecht, kan de rechtsbedeling vaak zijn gediend met dépeçage. Om die reden bepaalt artikel 3, lid 3, dat het aangezochte gerecht zonodig ieder punt van het geschil aan een afzonderlijke analyse moet onderwerpen. Dit zou onder meer nodig kunnen blijken om te vermijden dat 'statuta odiosa' van niet-EU landen zou moeten worden toegepast. Essentieel is dat de gerechten worden uitgerust met een duidelijk instrument dat hun de nodige flexibiliteit geeft om aan partijen recht te doen in individuele gevallen.

Wat verkeersongevallen betreft, meent de rapporteur dat nu meerdere lidstaten het Haags Verdrag hebben ondertekend, het hun ook moet vrijstaan dit toe te blijven passen tot het moment waarop een gemeenschappelijk instrument zal zijn vastgesteld. Omdat het in sommige gevallen duidelijk billijker zal zijn om schadevergoeding toe te wijzen op het niveau van het woonland van het slachtoffer en niet op niveau van het land waar het ongeval is gebeurd, is tevens een daartoe strekkende bepaling opgenomen. In dit verband acht de rapporteur een verwijzing op haar plaats naar de verordening Brussel I en de Vierde en de Vijfde motorvoertuigenverzekeringsrichtlijnen, die het slachtoffer de mogelijkheid geven de

verzekeraar rechtstreeks aan te spreken. De rapporteur heeft ook duidelijk gemaakt dat de begroting van de toe te wijzen schade moet worden geregeld volgens het recht van het forum, behoudens specifieke verwijzing hieromtrent in de verordening.

De rapporteur heeft bijzondere bepalingen opgenomen voor smaad, ongerechtvaardigde verrijking, zaakwaarneming en onrechtmatige daad die voortvloeit uit vakbondsgeschillen.

Daarentegen heeft zij de bijzondere bepalingen inzake producten met gebreken, oneerlijke concurrentie en milieu-inbreuken geschrapt, omdat waar overtuigend bewijs van het tegendeel, en duidelijke definities van het betrokken onrechtmatig gedrag ontbreken, de algemene regels toereikend moeten worden geacht voor de hier bedoelde situaties. Wellicht zou de rapporteur nog over te halen zijn tot opneming van bijzondere bepalingen voor gebrekkige producten indien hiervoor overtuigend werd gepleit, maar voor oneerlijke concurrentie en milieu-inbreuken acht zij zulke bepalingen ongewenst zolang een definitiebepaling ontbreekt waarin duidelijk wordt omschreven welke onrechtmatige gedragingen onder deze begrippen vallen.

Wat betreft de schendingen van de persoonlijke levenssfeer en rechten met betrekking tot de persoonlijkheid is de rapporteur van mening dat in beginsel de *lex loci delicti commissi* van toepassing moet zijn, maar dat de rechtbank de mogelijkheid moet hebben vast te stellen dat kennelijk een nauwere betrekking bestaat met het land van publicatie of uitzending, gelet op factoren als verkoopvolumes per lidstaat, luister- of kijkcijfers enz. Overeenkomstig de Brussel I-verordening betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken kan de rechtbank ook rekening houden met het publiek waarop de publicatie of uitzending voornamelijk gericht is. Omdat ook Internetpublicaties hieronder vallen, kan worden voorkomen dat zich situaties voordoen waarin verschillende bepalingen van toepassing zijn op dezelfde publicatie, afhankelijk van de vraag of sprake is van off-line- of on-line-publicatie. De rapporteur is van mening dat dit moet leiden tot meer rechtszekerheid. Om rekening te houden met bezwaren van uitgevers en omroeporganisaties, legt zij ook alternatieve versies van deze bepaling voor om hierover in de commissie een volledig debat mogelijk te maken.

Wat de overige niet-contractuele verbintenissen betreft heeft de rapporteur ervoor gekozen ongegronde verrijking en zaakwaarneming ter wille van de vereenvoudiging te behandelen in twee afzonderlijke artikelen.

De rapporteur is zich ervan bewust dat haar aanpak verschilt van die van de traditionele internationale verdragen op het gebied van het internationaal privaatrecht, maar zij zou erop willen bewijzen dat het hier gaat om communautaire wetgeving en dat daarom moet worden voldaan aan verschillende vereisten. In tegenstelling tot eerdere rechtsinstrumenten waarin door de Gemeenschap een bestaand internationaal verdrag betreffende privaatrecht is overgenomen, was er in dit geval geen bestaand verdrag, hetgeen een unieke gelegenheid biedt om in een specifiek communautaire context wetgeving uit te vaardigen. De rapporteur heeft met name haar best gedaan ervoor te zorgen dat de verordening in overeenstemming is met wetgeving op het gebied van de interne markt en de goede werking van de interne markt bevordert en niet belemmert. Bijzondere aandacht is geschonken aan het doen aansluiten van de verordening bij de richtlijnen televisie zonder grenzen en e-commerce. De rapporteur heeft er met name naar gestreefd voorstellen te doen die gebaseerd zijn op een principieel

holistische benadering, op basis waarvan het mogelijk zou moeten zijn te voorkomen dat nu of in de toekomst verwarrende uitzonderingen en speciale regelingen noodzakelijk zijn, omdat die er alleen maar toe leiden dat onze wetgeving ingewikkelder en minder transparant wordt.

Ook is aandacht geschonken aan het overheidsbeleid. De rapporteur is van mening dat het van belang is om er duidelijk op te wijzen dat communautair overheidsbeleid in een rudimentaire vorm al bestaat, zoals blijkt uit het bestaan van het EVRM, het Handvest van de grondrechten, nationale grondwettelijke bepalingen en internationaal humanitair recht. De verwijzing naar internationaal humanitair recht is uitdrukkelijk toegevoegd om te voorkomen dat rechtbanken wettelijke bepalingen van een derde land moeten toepassen die in strijd zijn met Europese waardensystemen, ofschoon deze verwijzing impliciet reeds besloten ligt in het door de rapporteur opnieuw geformuleerde artikel 3.

Ook heeft de rapporteur duidelijk gemaakt dat bepalingen met betrekking tot bewijs- en procesregels overeenkomstig de traditionele bepalingen van het internationaal privaatrecht buiten de reikwijdte van deze verordening vallen. Niettemin heeft zij bepalingen opgenomen die moeten verzekeren dat nationale procesregels zodanig zijn dat de gerechten daadwerkelijk ingaan op de vraag naar het toepasselijke recht wanneer een binnen de werkingssfeer van deze verordening vallende procedure aanhangig wordt gemaakt. Dat is van essentieel belang voor een uniforme benadering in de gehele Unie.

Daarnaast is de bepaling betreffende *openbare orde* uitgebreid tot schadevergoedingen die worden toegekend als voorbeeld of als straf, omdat de rapporteur van mening is dat het juridisch niet mogelijk is om in een instrument als het onderhavige een wettelijke verbodsbepaling betreffende de toekenning van dergelijke schadevergoedingen op te nemen. Zij heeft echter wel een evaluatieclausule opgenomen waarmee de Commissie opdracht krijgt om drie jaar na de vaststelling van de verordening een studie te verrichten betreffende het vraagstuk van schadevergoedingen en de gevolgen daarvan met betrekking tot forumshopping.

Gezien de ontevredenheid die heerst over het Haags Verdrag betreffende verkeersongevallen stelt de rapporteur voor de Commissie te verzoeken een voorstel in overweging te nemen voor een communautair instrument voor dit onderwerp. In afwachting daarvan moeten verkeersongevallen uit hoofde van deze verordening op een bevredigende wijze kunnen worden behandeld, hetgeen uitdrukkelijk inhoudt dat de lidstaten die het Haags Verdrag hebben geratificeerd, dit ook kunnen blijven toepassen. In dit verband wil de rapporteur graag wijzen op de problemen als gevolg van de hoogteverschillen in de door de gerechten van de verschillende lidstaten toegewezen schadevergoedingen, een punt dat aandacht verdient.

Een ander belangrijk aspect van deze evaluatie zou de vraag moeten zijn hoe nationale rechtbanken in de praktijk omgaan met de toepassing van vreemd recht; wat dit betreft moet meer informatie worden verzameld om ervoor te zorgen dat er sprake is van een gelijke behandeling ten opzichte van het nationaal recht, teneinde het vertrouwen in de toepassing van vreemd recht in nationale rechtbanken te bevorderen en ook in dit geval tegen te gaan dat mensen hun toevlucht nemen tot forumshopping.

De rapporteur zou willen beklemtonen dat deze verordening niet alleen moet worden gezien als onderbouwing van de uiteenlopende juridische tradities op het gebied van het privaatrecht

in de lidstaten, die het resultaat zijn van hun unieke historische culturele en sociale omstandigheden, maar ook als aanreiking van duidelijke richtlijnen op communautair niveau voor de vraag hoe die verschillende tradities in geval van geschillen met elkaar in overeenstemming moeten worden gebracht, door op een adequate wijze gewicht. toe te kennen aan de prioriteiten van de algehele communautaire rechtsorde. Tenslotte zou de rapporteur willen opmerken dat deze verordening er mede toe moet bijdragen dat de communautaire beginselen van wederzijdse erkenning en vertrouwen tussen de rechtbanken van de lidstaten gehandhaafd worden.

Tenslotte wil de rapporteur allen bedanken die haar met advies en kritiek hebben bijgestaan, met name degenen die aan het werk van het Project Team hebben deelgenomen. De rapporteur heeft het Zwitserse Internationale Privaatrecht, het Amerikaanse Second Restatement en andere rechtsinstrumenten van federale staten aandachtig bestudeerd alvorens tot conclusies te komen voor de te volgen benadering.